



RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ



Bülten No : 52

Tarih: 31 AĞUSTOS 2015

Hazırlayan: Kani ŞENTÜRK
Özel Eğitim Öğretmeni

GECİKMIŞ KONUŞMA

GECİKMIŞ KONUŞMA

Pek çok çocuk, bir yaş civarı ilk anlamlı sözcüklerini çıkarıp en geç 2-3 yaş gibi düzgün bir şekilde konuşmaya başlar. Ancak bu durum bazen böyle olmayabiliyor ve çocuklar zamanında konuşmaya başlayamayabiliyorlar. Bu durum da gecikmiş konuşma olarak adlandırılıyor. Çocuğun konuşması yaşından beklenenden çok geri ya da konuşma gelişimi açısından çok daha yavaşsa, o çocuğun konuşması gecikmiş konuşma olarak adlandırılır.

BELİRTİLERİ

Gecikmiş konuşma; hem derece hem tür olarak çok değişiklik gösteren bir dil ve konuşma güçlüğüdür. Tanılamada anne babaların gözlemleri önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk gözlemlenirken, aşağıdaki belirtilerin onda olup olmadığına dikkat edilir. Gecikmiş konuşması olan çocukların;

- Kısıtlı sözcük dağarcıkları vardır. Ya hiç konuşmazlar ya da zor anlaşılabilir birkaç sözcük kullanabilirler.
- Yutma, çiğneme, salya akıtma sorunları
- Düşünce ve isteklerini anlatmada zorluklar
- Jest, mimik, işaret kullanmaya yönelebilirler.
- İletişim kurmaya karşı isteksizlik
- Çevrelerindeki seslere, konuşmalara ilgisiz davranabilir, dinlemez görünebilirler.
- Anlaşılmaz sesler çıkarabilirler.
- Çevreleriyle ve girdikleri yeni ortamlarda uyum güçlükleri
- Yalnız kalmayı tercih edebilirler.
- İsteklerini, düşüncelerini dile getirirken hoş olmayan (vurma, çarpma, ağlama, bağırma gibi) tepkilerde bulunabilirler.
- Dikkat süreleri kısa ve dağınık olabilir.
- Kavramları geç ve uzun zamanda öğrenebilirler.
- Bellekleri zayıf olabilir.
- Öğrendikleri bilgileri transfer edemeyebilirler. Burada dikkat etmemiz gereken, belirtilerin sıklığı ve devamlılığıdır. Çocuk bu tarz belirtiler gösteriyorsa çocuk psikiyatrine ya da dil ve konuşma terapistine başvurulması faydalı olacaktır.



RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ



GEÇİKMİŞ KONUŞMAYA YOL AÇAN NEDENLER

Çocuğun konuşmasının gecikmesinde birçok faktör rol oynayabilir. Zihinsel yetersizlik temel becerilerin gelişimini geciktirebilir, hatta engelleyebilir.

Yarık damak, dudak gibi konuşma organlarında oluşan bir problem doğrudan dil ve konuşma gelişimini geciktirebilir.

Fiziksel yetersizlik, işitme kaybı ve görme özürlü gibi bazı duyuşsal kayıplar, erken dil ve bilişsel gelişim için önemli olan deneyimleri engelleyebilir, bu durumda da çocuk çevrenin ve duyuların zengin kaynağından ve sonuç olarak bilgiden yoksun kalabilir.

Uzun süreli hastalıklar ve çocuğun sık sık hastalanması da dil ve konuşma gelişimini geciktirebilir.

Eğer çocuğun çevresinde ilgisini çeken, dil ve konuşma gelişimini destekleyen bir ortam yoksa, konuşma gelişimi daha yavaş olabilir. Bu konudaki uyarıcıların yetersizliği, uyarım eksikliği konuşmada gecikmeye yol açabilir.

İki dil konuşulan ev ortamı, baskıcı aile tutumları, düşük sosyoekonomik düzey gibi çevresel faktörler de dil ve konuşma gelişimini geciktirebilir.

Dil ve konuşmanın gecikmesi erken doğum, kromozom anomalileri, motor gelişim geriliği, işitme kayıpları, genetik bozukluklar, ailede gecikmiş dil öyküsü, zeka geriliği, yarık dudak/damak, otizm, yaygın gelişimsel bozukluk, çevresel koşullar, uyarıcıların az olması, anne-babanın tutum hataları gibi birçok nedene bağlı olabileceği gibi bazen tüm bu nedenlerden bağımsız olarak da görülebilmektedir. Bir kısım çocuk muhtemelen kalıtsal nedenlerle zamanında konuşmaya başlayamaz.

ÇOCUKLARDA GEÇ KONUŞMAYLA BİRLİKTE GÖRÜLEN SORUNLAR

Geç konuşan çocuklar yaşlarına göre konuşmaya geç başladıkları için konuşma ile ilgili gelişimlerde de gecikmeler olur.

Konuşma seslerinin kazanımı fonolojik gelişim süreçlerini edinimi, gramer yapılarının kazanımı ve kullanımı ile ilgili olarak gecikmeler olur. Geç konuşan çocuklarda beraberinde artikülasyon ve fonolojik bozukluklar görülebilir. Konuşmanın anlaşılabilirliği de bu durumdan etkilenir.

Konuştukları yeterince anlaşılamayan çocukların sosyal ve psikolojik durumları da bu durumdan etkilenmektedir. Dil ve konuşmayla ilgili sorunları olan çocuklarda sonrasında okuma ve yazmayı öğrenmede zorluklar görülebilir. Bazen bu sorunlar uzun yıllar etkisini sürdürecektir ve hatta tam olarak düzelmeyecek sorunların da habercisi olabilir.



RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ



NE ZAMAN BİR UZMANA GİTMEK GEREKİR?

- 3 aylık: Çevredeki seslere ya da insan sesine tepki vermiyorsa,
- 3-5 aylık: Agulamalar gibi sesler çıkarmıyorsa,
- 1 yaşında halen ismine bakmıyorsa, 'hayır' sözcüğünü anlamıyorsa,
- 1,5-2 yaşında halen hiç kelimesi yoksa,
- 3 yaşından itibaren 'ne, nerede, kim' gibi basit soruları yanıtlamıyorsa,
- 3 yaşından itibaren aile dışından birileri onun konuşmasını anlamakta güçlük çekiyorsa,
- 4 yaşında: Kişi zamirlerini, iyelik/çoğul eklerini kullanmıyor, geçmiş/gelecek zamana ilişkin konuşamıyorsa, nesnelere ilişkin sorulara yanıt veremiyorsa
- 5 yaşında: Neden/nasıl sorularına yanıt veremiyor, nesnelere ne işe yaradığını ifade edemiyorsa basit bir hikayeyi anlatamıyorsa
- En kısa sürede bir dil ve konuşma bozuklukları uzmanından yardım alınmalıdır.
-

TELEVİZYONUN DİL VE KONUŞMA GELİŞİMİNE ETKİSİ

Uzun süre televizyon izlemek okul öncesi dönemde (özellikle 3 yaş öncesinde) çocuğun dil, konuşma ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Televizyon ile tek yönlü iletişim içinde olan çocuğun bu yüzden etrafı ile karşılıklı ve çok yönlü etkileşiminin engellenmesi, dili kullanma gereksiniminin ve göz kontağı kurma süresinin azalması, sonuç olarak konuşma gelişiminin olumsuz etkilenme olasılığı vardır.

Televizyonun otizme neden olduğuna ilişkin görüşler bulunmaktadır. Bu, yanlıştır. Uzun süre televizyon seyretme belki otizmi taklit eden bazı belirtiler oluşturabilir veya otizmi olan bir çocuğun belirtilerini ağırlaştırabilir. Ama tersine birçok durumda uygun programlar uygun sürelerle izlendiğinde çocuğun dil ve diğer alanlardaki gelişimini destekleyebilir.

Televizyonun dil ve konuşma üzerinde yarattığı olumsuz etkilerinin yanında sözcük dağarcığını artırma, yeni bilgiler edinmeye yönelik merak uyandırma, eğlendirici ve öğretici olma gibi olumlu etkileri de bulunmaktadır. Aileler programlar konusunda seçici olarak süre konusunda belirli sınırları koruyarak olumsuz etkileri en aza indirebilirler.